

ПРЕДПРИЕМАЧИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ДУХ. ЕКОСИСТЕМА

Лекция 2

Лидия Гълъбова©
Бизнес предприемачество
Стопански факултет

ПРЕДПРИЕМАЧИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ДУХ

“Търсят се хора за рисковано пътуване. Ниски заплати, голям студ, дълги периоди на пълен мрак. Непрекъсната опасност. Безопасното завръщане е под съмнение. Чест и слава в случай на успех.”

Сър Ърнест Шакълтън

ОСНОВНИ МОМЕНТИ

- Фактори, които обуславят предприемаческата нагласа.
- Роля на предприемаческия дух.
- Управленски практики, необходими за успеха на предприемача.
- Същност и роля на предприемаческата екосистема.

ФАКТОРИ, КОИТО ОБУСЛАВЯТ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА НАГЛАСА

- ◉ Все още няма категорично и еднозначно мнение относно характерните особености на личността на успешните предприемачи.
- ◉ Фактори, свързани със специфични, вътрешно присъщи на човека черти като:
 - влияние на гените,
 - семейството,
 - образованието,
 - кариерата и миналия опит и др.

ФАКТОРИ, КОИТО ОБУСЛАВЯТ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА НАГЛАСА

- ◉ От гледна точка на психологията, трайни черти, като:
 - необходимост от достижения,
 - готовност за поемане на риск,
 - вътрешен локус на контрол и
 - толерантност към неопределеността (Берглей и Бойд, 1987),
 карат някои хора да изберат предприемачеството.

ФАКТОРИ, КОИТО ОБУСЛАВЯТ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА НАГЛАСА

- ◉ Психологическата теория приема, че дадени характерни черти на човек, а не наличната информация за нови технологии и възможности, определят кой ще стане предприемач.
- ◉ Предприемаческият процес зависи от способността и желанието на човек да предприеме действия.

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

1. Предприемачите са хора на действието, а не на мисленето.
 - Предприемачите често са методични хора, които планират техните ходове внимателно.
2. Предприемачите се раждат, а не се изграждат.
 - Както в останалите дисциплини, така и в предприемачеството има модели, процеси и казуси, които дават възможност предмета да бъде изучаван и да се придобиват знания.

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

3. Предприемачите винаги са и изобретатели.
 - Въпреки, че много от изобретателите са също и предприемачи, голяма част от предприемачите извършват всякакъв вид иновационна дейност.
 - Съвременното схващане за предприемачество е много по-широко от изобретението. То изисква пълно разбиране на иновативното поведение във всички форми.

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

4. Предприемачите не са теоретично подготвени и са извън обществото.
 - В нашето съвремие предприемачите са професионалисти.
5. Предприемачът трябва да пасва на "профила".
 - Днес ние осъзнаваме, че стандартният предприемачески профил е трудно постижим. Средата, самата предприемаческа дейност и предприемачът си взаимодействат непрекъснато, в резултат на което имаме много различни видове профили.

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

6. Всичко, от което се нуждаят предприемачите са пари.
 - Наличието на пари не единствената защита срещу неуспеха.
7. Всичко, от което се нуждаят предприемачите е късмет.
 - *“Късметът се проявява, когато подготовката се срещне с възможността”.*

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

8. Невежеството е благословия за предприемачите.
 - Определянето на силните и слабите страни на предприемаческата дейност, изграждането на ясен график за работа с решения в случай на възникване на проблем и минимизиране на тези проблеми чрез внимателно разработване на стратегия са ключови фактори за успеха на предприемаческата дейност.

ДЕСЕТ МИТА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

9. Предприемачите търсят успех, но нивото на неуспех е високо.
 - Неуспехът може да научи на много уроци тези, които искат да учат и често води до бъдещи успехи.
10. Предприемачите са крайни авантюристи (Хазартни типове).
 - Предприемачът обикновено работи при среден или “пресметнат” риск.

ФАКТОРИ, КОИТО ОБУСЛАВЯТ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА НАГЛАСА

- Според някои проучвания (Тимънс и Спинели, 2008; Хисрич и др., 2017) на предприемача не са му необходими специфични наследствени черти, а по-скоро набор от придобити умения.
- Въпреки това, съществуват определени черти на характера и специфичен начин на поведение, често срещани при успешните предприемачи.

ФАКТОРИ, КОИТО ОБУСЛАВЯТ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА НАГЛАСА

- Успешните предприемачи:
 - работят упорито и усилено и са водени от ясно изразена целеустременост;
 - са по-скоро оптимисти;
 - се стремят към интегритет;
 - са ръководени от стремеж към съвършенство и победа;
 - се чувстват неудовлетворени от статуквото и търсят възможности за подобряване на почти всяка възможност, на която се натъкнат.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ДУХ

- Успешните предприемачи притежават не само творчески и иновативен дух, но също и солидни управленски умения, ноу-хау как да реализират стопанската си дейност, а също и широка мрежа от контакти.
- Управленските умения на ръководителя и предприемача в известна степен съвпадат, но за разлика от предприемача, ръководителят е воден повече от стремеж за запазване на ресурсите, докато за предприемача водещ е стремежът за реализиране на възможността.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ДУХ

- ⦿ Наличието на натрупани по-рано знания и умения благоприятстват развитието на собствен предприемачески бизнес.
- ⦿ Предишният трудов опит, личните преживявания и образование разширяват миогледа и подпомагат откриването на благоприятна предприемаческа възможност.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ДУХ

- ⦿ Знанията и опитът могат да бъдат развити:
 - когато човек се намира в различни роли, като например доставчик, потребител и производител;
 - при упражняване на различни функции в предприятието, например: свързани с производството, маркетинга, доставките и др.
- ⦿ Повечето успешни предприемачи следват примера на чиракуването, където те подготвят бъдещите предприемачи като им дават възможност да натрупат необходимия бизнес опит чрез намиране на работа и развиване на таланта на място.

УПРАВЛЕНСКИ ПРАКТИКИ ЗА УСПЕХА НА ПРЕДПРИЕМАЧА

- ⦿ Доставка на продукти и услуги, които потребителите възприемат като носители на най-високо качество.
- ⦿ Разпространение на бързоразрастващи се пазари.
- ⦿ Култивиране у потребителите на вкус към нови продукти и услуги, които изпъкват на пазара.
- ⦿ Доставка на ползи от продукти и услуги, които увеличават стойността за клиента и оправдават средната или по-висока цена.

УПРАВЛЕНСКИ ПРАКТИКИ ЗА УСПЕХА НА ПРЕДПРИЕМАЧА

- Осигуряване на източници на финансиране, които са в състояние да увеличават сумите, с които участват.
- Използват финансови инструменти, които запазват контрола на предприемача при гласуване.
- Обвързват дългосрочните цели на предприемача към дефинирана стратегия за изход в бизнес плана.

УПРАВЛЕНСКИ ПРАКТИКИ ЗА УСПЕХА НА ПРЕДПРИЕМАЧА

- Ускореното развитие на предприятието се постига чрез помощта на добре балансиран управленски екип, в който участват хора с различни виждания, с и без предишен опит.
- Управленският екип регулярно проверява актуалността на стратегиите спрямо настъпилите изменения във външната и вътрешната среда и прави корекции, когато се налага.

УПРАВЛЕНСКИ ПРАКТИКИ ЗА УСПЕХА НА ПРЕДПРИЕМАЧА

- Периодично споделя със служителите резултатите от работата, съпоставени с разработените планове, които са директно обвързани с бизнес плана.
- Обвързва стандартите за изпълнение на работата, които са изградени съвместно с управлението и служителите с бизнес плана.
- Прави бъдещи модели на предприятието, които залагат резултати над средните норми за индустрията, над постиженията на конкурентите и равни или по-високи спрямо водещия в индустрията.

ЕКОСИСТЕМА

- Екосистема - способността на дадена територия (област) да формира система от действащи физически и юридически лица и инфраструктури, които подкрепят създаването и развитието на иновативни бизнес проекти.

ЕКОСИСТЕМА

- Според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) предприемаческата екосистема се определя от *регулаторната икономическа рамка, пазарните условия, достъпа до финансиране, научноизследователската и развойна дейност (НИРД), технологичния напредък, наличието на предприемачески способности и култура.*

ЕКОСИСТЕМА

- Световният икономически форум, който описва факторите, които подпомагат развитието на предприемачеството в четири групи:
 - „фактори, свързани с личността“, като ментори и образование;
 - „финансови фактори“, като банкови инвестиции и микрофинансиране,
 - „фактори, свързани с бизнеса“, като инкубатори и мрежови асоциации и
 - „фактори, свързани със средата“, като регулаторна рамка, инфраструктура и култура.

ЕКОСИСТЕМА

- Бабсън Колидж разработват модела, който описва екосистемата в шест групи:
 - **политика** - регулаторния режим и подкрепата на предприемачеството, приети от правителството;
 - **финансиране** - всички налични финансови услуги в помощ на предприемачите;
 - **култура** - обществените норми и наличието на истории за успешни предприемачи;

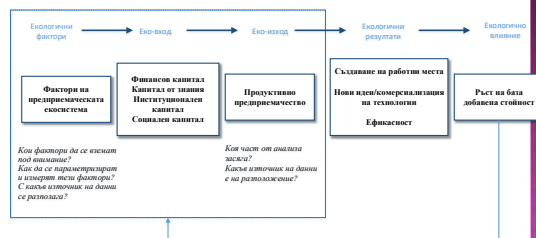
ЕКОСИСТЕМА

- Бабсън Колидж разработват модела, който описва екосистемата в шест групи:
 - **подкрепа** - инфраструктура, неправителствени институции и присъствието на професии като адвокати, счетоводители, инвестиционни банкери;
 - **човешки капитал** - качеството на образователната система и равнището на уменията на работната сила;
 - **пазар** - предприемаческите мрежи и наличието на клиенти тип *ранни последователи*.

ЕКОСИСТЕМА

- **Предприемаческата екосистема** е набор от взаимно зависими фактори (наричани още **екологични фактори**), които се координират по начин, който подпомага предприемачеството.
- Екологичните фактори правят екосистемата среда, която е подходяща за определени стопански дейности. Те се свързват с наличието на действително и потенциално ноу-хау, присъствието на инвеститори, човешки ресурси, култура, инфраструктура, институции, регулаторни и фискални условия, качество на социалната и природната среда, и способност да се генерират иновации.

ЕКОСИСТЕМА

Фиг. 2.1 Рамка на причинно-следствените връзки на предприемаческата система (Никотра и др., 2018)

ЕКОСИСТЕМА

- Екосистемата представлява набор от фактори, които предопределят общата икономическа обстановка и правят *климата* повече или по-малко благоприятен за стартиране на ново предприятие.
- Пазарът е част от екосистемата. Там се осъществява социално взаимодействие, при което се извършва интензивен обмен на знания.

ЛИТЕРАТУРА

- Burns P., Dewhurst J. Small Business and Entrepreneurship. Macmillan, London, 1996.
- Emeritus L.C., Byrd M.J. and Megginson W.L., Small Business Management: An Entrepreneur's Guidebook. 4th edition. McGraw-Hill Irwin 2003.
- Hisrich R.D., Peters M.P., Entrepreneurship. 4th edition. Irwin McGraw-Hill 1998
- Kuratko D.F., Hodgetts R.M., Entrepreneurship: A Contemporary Approach. 4th edition. The Dryden Press 1998.
- Timmons J.A., Spinelli S. New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21 Century. 6th edition. Irwin McGraw-Hill 2010.

ВЪПРОСИ

- *Кои са най-важните умения, способности, талант, ценни качества и начин на мислене, които човек трябва да възпита и развие у себе си, ако иска да стане успешен предприемач?*
- *Какво представлява екосистемата в контекста на предприемачеството?*
- *Според Вас, кои фактори в най-голяма степен оказват влияние върху изграждането на екосистема, която подпомага успеха от развитие на предприемачески тип стопанска дейност?*

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Лидия Гълъбова
стая 3606
тел. 965 39 15
